

Тетяна НІКОЛАЄВА

«Назустріч вечору» у Мистецькому Арсеналі

З 27 липня до 29 вересня 2013 року в Мистецькому Арсеналі проходила Всеукраїнська мистецька виставка «Велике і Величезне». На ній було презентовано тисячу творів українського мистецтва із колекцій тридцяти п'яти провідних музеїв України. Проект став центральною і найцікавішою мистецькою подією офіційної програми відзначення 1025-річчя Хрещення Київської Русі.

«Велика і Величезна» подія у Мистецькому Арсеналі визвала резонанс, на жаль, у першу чергу не цінністю і насиченістю експозиції, а незначним з точки зору Хрещення Київської Русі інцидентом напередодні відкриття. А ось диво, що сталося, – пройшло зовсім не поміченим. Майже через сто років експонувалося дивовижне полотно «Назустріч вечору» видатного українського художника і графіка Івана Кириловича Дряпаченка (1881–1936)

Звичайно, не тільки ця робота заслуговує окремої розповіді. Всеукраїнська мистецька виставка «Велике і Величне» подарувала відвідувачам не один шедевр українського мистецтва. Але, погодьтеся, серед творів, які «крізь призму мистецтва демонстрували цивілізаційний вплив християнства на розвиток культури в Україні» не доречна робота сучасного художника Владимира Кузнецова «Коліїщина: Страшний суд». Інша річ, що експозиційні питання бажано вирішувати завчасно.

Залишаючи осторонь проблеми contemporary art і крокуючи історією українського мистецтва, глядач із зали в залу поринав у бурхливе творче життя майстрів іконопису, художників і скульпторів. Протягом виставки нас проводжали неперевершені твори Віктора Зарецького, Тетяни Яблонської, Георгія Нарбута та «Назустріч вечору» (1915) Івана Дряпаченка.

І. І. Бродський. Портрет І. К. Дряпаченка

І. К. Дряпаченко.
Назустріч вечору. 1915.
Полотно, олія, 203x180

Картина зі збірки Донецького обласного художнього музею була вперше презентована на виставці в Києві. «Назустріч вечору» — єдина великоформатна живописна робота (203x180) Івана Дряпаченка, що знаходиться у власності держави. Але так було не завжди. У 1916 році «Назустріч вечору» експонувалася у Петрограді на виставці Академії мистецтв, з якої і була придбана у художника родиною Коганів. Упродовж шістдесяти років полотно перебувало у приватній колекції і тільки наприкінці 1970-х потрапило до музею під умовною назвою «Українки». Після атрибуції, проведеної співробітником музею Т. Пановою і дослідником творчості митця А. Терещенком, встановлено авторську назву.

Груповий портрет односельчанок Іван Дряпаченко створив у 1915 році, перебуваючи на батьківщині в селі Василівка (нині Полтавська область). Того ж року ним були створені роботи «Параска у святковий день» і «Вечір біля озера». Місце знаходження їх не встановлено, а композиції відомі завдяки репродукціям у дореволюційних журналах та листівках. Три роботи художника єднають моделі, що позували майстру. На картині «Вечір біля озера» зображені сім дівчат, які відпочивають гуртом на березі озера Скибіно, а навкруги розкинувся надвечірній пейзаж Василівки.

З архівних документів ЦДАМЛМ України відомо, що над створенням «Вечора біля озера» художник працював у земській школі, куди дівчата приходили позувати близько місяця. Відомі імена деяких із них: Марина Кузнецова, Віра Бريدун, Параска Коргаченко, Васса Дряпаченко (не родичка митця) та дівчина на ім'я Ярина. Приблизний розмір полотна «Вечір біля озера» — 1,5х2,5.

І. К. Дряпаченко.
Вечір біля озера. 1915

І. К. Дряпаченко.
Параска у святковий день. 1915.
Полотно, олія

ДОВІДКА

Іван Кирилович Дряпаченко

(4.08.1881, с. Василівка — 24.12.1936, с. Василівка).

У 1894 р. він вступив до Київської рисувальної школи, а в 1898 р. до Московського училища живопису, скульптури та архітектури, де отримав звання некласного художника. З 1903 до 1911 р. він вчився у ВХУ при Академії мистецтв у Петербурзі (майстерні І. Рєпіна, П. Чистякова). У 1911 р. за картину «Саломея» І. Дряпаченку було присуджено звання художника. У 1912 та 1913 рр. художник перебував у пенсіонерських поїздках в Італії. За картину «Святе сімейство» (1912) він одержав 3-ю премію ім. А. Куїнджі. Перебуваючи у с. Василівці у 1914–1915 рр., створив полотна з народною тематикою: «Назустріч вечору», «Параска у святковий день», «Косарі» та ін. Під час Першої світової війни Іван Кирилович перебував за призовом у складі особового воєнно-художнього загону «Трофейної комісії». У 1917 р. повертається до Василівки. Він працював учителем малювання і співів. У 1930-ті рр. митець створив роботи, присвячені трудовому життю односельчан: «Сінокіс», «Перший комбайн», «На буряках». І. Дряпаченко помер внаслідок нещасного випадку. Живопис та графіка художника знаходяться у музейних збірках України і Росії, приватних колекціях. Але місце знаходження переважної більшості творів майстра невідоме.

Можна припустити, що «Параска у святковий день» — це Параска Коргаченко. Зображення портретованої збігається і з центральною фігурою дівчини у вінку з ромашок на полотні «Назустріч вечору». Настільки життєво зображені дівчата (мабуть на це впливає і розмір картини), що знається, вони йдуть безпосередньо тобі на зустріч — молоді, бадьорі, відчуваєш насагу від їхньої енергії та молодості. Споглядаючи роботу Івана Дряпаченка «Назустріч вечору», яка впродовж двох місяців експонувалася у Мистецькому Арсеналі, підсвідомо виникало відчуття, що ти от-от приєднаєшся до подружок. Весело й дружно підеш поруч із ними на прогулянку до озера, щоб вдихати прохолоду тихого сільського вечора та насолоджуватися заходом сонця, що тане у водах.

Промайнуло майже сто років. «Назустріч вечору» знов побувала на виставці у столиці, так, в іншому столітті й іншій державі. Згодом прийшов час і геніальна робота Івана Дряпаченка повернулася на своє постійне місце перебування — в експозицію Донецького обласного художнього музею.

У своїх живописних роботах український художник і графік Іван Кирилович Дряпаченко неодноразово звертався до народної тематики, створював портрети своїх рідних та односельців. Його твори не тільки відображають красу та енергійність характеру українок. Майстерність визначного митця перетворила жіночий образ у національну легенду.

Фото надані автором